

eskinforma

5/2023 Errege Lege Dekretua

AURRERAPASU

ESKASA

esk.eus

Esk
sindikatu

5/2023 Errege Lege Dekretuaren laburpen txiki bat eta balorazioa egiten dizuegu. Lege hau aurrerapen bat izan arren, berriz ere ez da nahikoa.

Ekainaren 29an, 5/2023 Errege Lege Dekretua onartu da, eta Europako 2019/1158 Zuzentarauaren transposizioa egiten duena. Zuzentaru hori familien eta zaintzaileen bizitza eta bizitza profesionala uztartzeari buruzkoa da. Transposizio hori egiteko, Langileen Estatutuko Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuko zenbait artikulua aldatzen dira. Hau ez da deitutako “familien lege” berria, Kongresuan onartu ez delako, Estatutuko hauteskunde aurreratuen dealdia.

ALDAKETAK

Hauek dira 2023ko ekainaren 30etik aurrera indarrean sartuko diren aldaketak:

ORDAINDUTAKO 15 EGUNeko BAIMENA IZATEZKO BIKOTE GISA ERREGISTRATZEAGATIK

Aldez aurreko legediarekin, izatezko bikoteek ez zuten lanean ordaindutako baimena izateko eskubiderik, hitzarmenak hala jasotzen ez bazuen edo enpresak bere borondatez ematen ez bazuen.

ELDak ezkontzako eta izatezko bikoteko egoerak parekatzen ditu, eta hemendik aurrera, **biek 15 eguneko baimen ordaindua izango dute.**

ISTRIPUAGATIK, GAIXOTASUN LARRIAGATIK, OSPITALERATZEAGATIK EDO EBAKUNTZA KIRURGIKOAGATIK ORDAINDUTAKO BAIMENA 5 EGUNERA LUZATZEA

Odol-ahaidetasunezko edo ezkontza-ahaidetasunezko bigarren mailarainoko ahaideen istripu edo gaixotasun larriagatik, ospitaleratzeagatik edo etxean atsedean hartzea behartzen duen ebakuntza kirurgikoagatik, langileek **5 eguneko baimen ordaindua izango dute, lehengo legeriak aitortutako 2 egunen ordez.**

Funtzionarioen kasuan, 3 lan-egun ziren gertaera udalerrri berean gertatzen bazen, eta bost egun beste herri batean gertatzen bazen. Hemendik aurrera, **5 egun izango dira kasu guztietan.**

ELDak baimena luzatu ez ezik, **esplizituki luzatu ere egiten du edozein bizikideren kasuan.** Hau da, langilearekin etxebizitza berean bizi den beste edozein pertsonaren istripua, gaixotasun larria, ospitaleratzea edo ebakuntza kirurgikoa gertatzen denean ere onartzen da baimen hori hartzeko eskubidea.

Hitzarmen kolektibo gehienek, gaur egun, baimen txikiagoak jasotzen dituzte, eta **baimena zuzenean aplikatzen da hitzarmen guztietan, horietan ezarritakoa hobetzen bada.**

URTEAN GEHIENEZ 4 EGUNeko BAIMENA, FAMILIA-ERANTZUKIZUNEKIN LOTUTAKO EZINBESTEKO ARRAZOIENGATIK

Senideekin edo bizikideekin zerikusia duten **premiatzko arrazoiak direla eta, lanetik joateko eskubidea izango du** langileak (gaixotasuna edo istripua, berehalako presentzia ezinbestekoa denean). **Baimena ordainduta izango da**, eta ordu bakar batzuk edo lanaldi osoak hartzen erabili daiteke, urtean gehienez **4 eguneko** eskubidea izango dute langileek.

8 ASTEKO GURASO-BAIMEN BERRIA, ADINGABEAK 8 URTE BETE ARTE

Langileek **8 asterainoko baimena** hartu ahal izango dute ardurapeko **adingabeak zaintzeko** (seme-alabak edo harreran dagoen adingabea), **8 urte bete arte**. 8 asteak jarraituak edo etenak hartu ahal izango dira, eta langileak zehaztuko du noiz hasi eta amaituko den baimena. Enpresa pribatuen kasuan, hamar egun lehenado jakinarazi beharko dio enpresari eta administrazio publikoen kasuan, hamabost egun lehenago.

Baimena lan-kontratua etetea da, eta, beraz, **EZ da ordainduta izango. Funtzionarioen kasuan, ordainduta izango da.**

LANALDIA MURRIZTEKO ESKUBIDEA ZABALTZEA

Odol-ahaidetasunezko bigarren mailara arteko senitartekoren bat zaindu behar dutenek **lanaldia murrizteko eskubidea** zabalduko da, baita ardurapeko seme-alabak edo 26 urtetik beherrako desgaitasunen bat duten eta gaixotasun larriren bat duten pertsonak zaintzeko ere (betiere desgaitasun-maila %65etik gorakoa bada eta baldintza hori 23 urte bete baino lehen egiaztatzen bada).

LANALDIA EGOKITZEKO ESKUBIDEA ZABALTZEA

Lanaldia egokitzea eskatzeko eskubidea zabaltzen zaie adingabeak edo mendeko pertsonak ardurapean dituztenei.

Arau berriak adingabeen adin-tartea zabaltzen du, izan ere, aurrekoarekin lanaldia egokitzea 12 urte izan arte baino ezin zen eskatu. Eskubide hori aitortzen da, halaber, bigarren mailarainoko odol-ahaidetasunezko senideen eta mendekotasun-egoeran bizi diren pertsonen kasuan.

Ezezkoa edo langileak proposatutakoaren ordezkoko planteamendua eginez gero, enpresak justifikatu egin beharko du.

ESK-REN BALORAZIOA

5/2023 Errege Lege Dekretua **aurrerapauso bat da, zalantzarik gabe, pertsona guztiok dugun zaintza-eskubidearen aitorpenean**, bai eta langileak zaintzeko eskubidean ere, nahiz eta, azken batean, ESK-k aspalditik eskatzen dugun pertsonen bizitzak erdigunean jartzeko beharrean, **adabaki bat jartzea baino ez den.**

Gizarteak aurrera egiten du, familia-ereduak aldatu egin dira, batzuk tematu arren sozializazio eta bizikidetzak egiturak aldatzen ari diren gizarte batean bizi gara, gero eta gehiago harreman askeagoak eta berdintsuagoak ezarriz, eredu tradizionalekin eta familia nuklearrarekin apurka-apurka hautsiz eta **ELDak jasotzen duenaren zati batek sistema patriarkala sendotu baino ez du egiten.**

Zalantzarik gabe, berri ona da formalki izatezko bikote gisa eratzea aukeratzen dutenek eta bikote hori ezkontzen direnen aitorten bera izatea. Hala ere, **Gobernua ausartagoa izatea gustatuko litzaike**, gero eta gehiago baitira beren bizitza-proiektua bakarrik egiten dituztenak, senideengandik urrun daudelako edo, besterik gabe, ez dituztenako. Une egokia zen haien errealitatea aitortzeko eta **ordaindutako baimenak ezartzeko beste bizi-eredu bat aukeratzen dutenentzat**, adibidez, eta hitzarmen batzuetan dagoen bezala, ezkongabetasun-baimena ezarriz.

Era berean, **oso positibotzat jotzen dugu etxe berean bizi diren pertsona guztiei zaintzarekin lotutako eskubideak aitortzea. Hala ere, ez dira kontuan hartu handituz doazen errealitateak**. Estatu espainiarrean, ezkontzen diren 10 pertsonatik 7 dibortziatu edo banandu egiten dira, eta zifra hori handituz doa urtetik urtera. Horrek berekin dakar beste familia-eredu batzuk ere, guztiak teiltatuean bizi ez diren familiak, bikote berriak, aurreko bikoteen seme-alabekin hazi eta bizitza partekatu duten pertsonak, odolkidetasunik edo elkarbizitzarik ez izateagatik araudi horretatik kanpo geratzen direnak.

ELD honek ere ez du balio izan familia ugariak dituzten eskubideak **guraso bakarreko familietara zabaltzeko**, zalantzarik gabe **kontziliazio-neurrien premia larria dituztenak**.

Gobernuek ez dute ulertzen, oraindik ere, ardurapeko pertsonak izatea zer den, eta hori **ia iraingarria da adingabeen kasuan**, antzeko arreta behar baitute 8 edo 12 urterekin.

Madrilgo gobernutik denbora asko daramagu entzuten arau berri honek **8 asteko baimena** dakarkigula lan eta familia-bizitza uztartzeko, baina ahaztu egin zaie esatea **ez zela ordainduta** izango. Hori da, zalantzarik gabe, **lege honen iruzurrik handienetako bat**, eta ez da onargarria berriro ere kontziliazioa langileen kontura egitea, are gehiago neurri horiek gehien hartzen dituztenak berriro zigortzen dituzten, emakumeak direnean gaur egun. Zaintza-lanak beren gain hartzeaz gain, ekonomikoki zigortzen dituzte horregatik.

Beste eztabaida-puntu bat da gaur egun emakumeei zuzenago eragiten dieten gaiak, hala nola **lanaldia murriztea edo lanaldia egokitzea, ez direla eskubide osoak, biak enpresaren borondatearen mende daudelako**, eta denok dakigu patronalaren esku dauden erabakietan, beti onura ekonomiko handiena lortzen duenaren alde egiten dutela.

Onartutako neurriek hobetu egiten dituzte, oro har, gaur egun ditugun lan-hitzarmenak, eta horrek berres-ten du, beste behin, **patronalak ez duela inolako interesik langileen bizitza hobetzeko, eta horretara behartzen dutenean bakarrik mugitzen duela fitxa**. Familia eta lana bateragarri egitea ahalbidetu nahi zuen araua, **aurrerapena izan arren, berriz ere ez da nahikoa**. Hala eta guztiz ere, beharrezkoa da langileek gure eskubideak baliatzea, patronalei ikusaraztea gure bizitzak beren irabazien gainetik daudela.

Ez hori bakarrik, arauketa berri honek are nabarmenago uzten du zaintzak **erabat eraldatzeko** eta sistema patriarkala suntsitzeko dugun beharra, eta Euskal Herrian oso argi daukagu zer nahi dugun eta zein diren langile klasearen behar eta aldarrikapenak horri dagokionez. ELD honek agerian uzten du orain inoiz baino beharrezkoagoa dela azaroaren 30erako Mugimendu Feministak deitu duen **Greba Feminista Orokorra**.